

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

LÕPLIK
A6-0307/2006

27.9.2006

RAPORT

Naiste sisseränne: sisserändajatest naiste roll ja koht Euroopa Liidus
(2006/2010(INI))

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Raportöör: Rodi Kratsa-Tsagaropoulou

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
SELETUSKIRI.....	12
MENETLUS.....	17

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Naiste sisseränne: sisserändajatest naiste roll ja koht Euroopa Liidus (2006/2010(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/81/EÜ elamisloa väljaandmise kohta pädevate asutustega koostööd tegevatele kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid või kelle ebaseaduslikule sisserändele on kaasa aidatud¹;
- võttes arvesse EÜ asutamislepingu artiklit 13 võitlusest diskrimineerimise vastu;
- võttes arvesse EÜ asutamislepingu artiklit 63, millega antakse ühendusele volitused ja pädevus otsustada sisserände- ja varjupaigapoliitika üle;
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 15.–16. oktoobri 1999. aasta Tampere istungi, 14.–15. detsembri 2001. aasta Laekeni istungi, 21.–22. juuni 2002. aasta Sevilla istungi ja 19.–20. juuni 2003. aasta Thessaloniki istungi eesistuja järeldusi, milles rõhutati koostöö ja teabevahetuse arendamise olulisust äsja asutatud riiklike integratsiooni kontaktpunktide rühma raames, et eelkõige tugevdada vastava poliitika kooskõlastamist riiklikul ja Euroopa Liidu tasandil;
- võttes arvesse komisjoni rohelist raamatut Euroopa Liidu lähenemisviisi kohta majandusmigratsiooni juhtimisele (KOM(2004)0811);
- võttes arvesse komisjoni rohelist raamatut Euroopa rändevõrgustiku tuleviku kohta (KOM(2005)0606);
- võttes arvesse komisjoni teatist sisserände, integratsiooni ja tööhõive kohta (KOM(2003)0336);
- võttes arvesse komisjoni teatist, millega kehtestatakse aastateks 2007–2013 raamprogramm "Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine" (KOM(2005)0123);
- võttes arvesse komisjoni teatist pealkirjaga "Ränne ja areng: mõned konkreetset suunised" (KOM(2005)0390);
- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega asutatakse Euroopa pagulaste fond aastateks 2008–2013 üldprogrammi "Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine" raames (KOM(2005)0123 – 2005/0046(COD));
- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega asutatakse välispiiride fond aastateks 2007–2013 üldprogrammi "Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine" raames (KOM(2005)0123 – 2005/0047(COD));
- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega

¹ ELT L 261, 6.8.2004, lk 19.

asutatakse Euroopa fond kolmandate riikide kodanike integreerimiseks aastateks 2007–2013 üldprogrammi "Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine" raames (KOM(2005)0123 – 2005/0048(CNS));

- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega asutatakse Euroopa tagasisaatmisfond aastateks 2008–2013 üldprogrammi "Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine" raames (KOM(2005)0123 – 2005/0049(COD));
- võttes arvesse komisjoni teatist pealkirjaga "Ühine integratsioonikava. Raamistik kolmandate riikide kodanike integreerimiseks Euroopa Liidus" (KOM(2005)0389);
- võttes arvesse komisjoni teatist pealkirjaga "Poliitikakava seadusliku rände kohta" (KOM(2005)0669);
- võttes arvesse komisjoni teatist pealkirjaga "Prioriteetsed meetmed rändeprobleemide lahendamiseks: esimene tagasiside Hampton Courti kohtumisele" (KOM(2005)0621);
- võttes arvesse komisjoni teatist pealkirjaga "Temaatiline programm koostööks kolmandate riikidega rände ja varjupaiga valdkondades" (KOM(2006)0026);
- võttes arvesse nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust¹;
- võttes arvesse nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta²;
- võttes arvesse nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta³;
- võttes arvesse nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta⁴;
- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühenduse rändestatistika ja rahvusvahelise kaitse kohta (KOM(2005)0375 – 2005/0156(COD));
- võttes arvesse oma 13. oktoobri 2005. aasta resolutsiooni sisserändajate lõimimise kohta Euroopas koolide ja mitmekeelse hariduse abil⁵;
- võttes arvesse oma 9. juuni 2005. aasta resolutsiooni seadusliku ja ebaseadusliku ümberasumise vaheliste seoste ja ümberasujate lõimimise kohta⁶;

¹ EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22.

² ELT L 251, 3.10.2003, lk 12.

³ ELT L 16, 23.1.2004, lk 44.

⁴ ELT L 304, 30.9.2004, lk 12.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0385.

⁶ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0235.

- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2004. aasta resolutsiooni sisserännet, integratsiooni ja tööhõivet käsitleva komisjoni teatise kohta¹;
 - võttes arvesse oma 9. märtsi 2004. aasta resolutsiooni vähemusrahvustesse kuuluvate naiste kohta Euroopa Liidus²;
 - võttes arvesse Haagi programmi, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 4. novembril 2004. aastal ja milles kehtestati ajavahemikul 2005–2010 vabaduse, turvalisuse ja õigluse valdkonnas rakendatavad eesmärgid;
 - võttes arvesse Groningenis 9. novembril 2004. aastal toimunud ministrite mitteametlikku konverentsi, kus esimest korda kohtusid integratsioonipoliitika eest vastutavad ministrid;
 - võttes arvesse 19. novembril 2004. aastal Euroopa Liidu Nõukogu poolt vastu võetud ühiseid integratsiooni aluspõhimõtteid, mis kujutavad endast ühtset soovitude kogumit, mis peaks olema Euroopa Liidu integratsioonipoliitika alus;
 - võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning eriti selle artikleid 18, 20, 21 ja 22;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45,
 - võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdsuslikkuse komisjoni raportit (A6-0307/2006),
- A. arvestades, et sisserändajatest naiste arv kasvab Euroopa Liidus pidevalt ning sisserändajatest naised moodustavad ligikaudu 54% sisserändajate üldarvust ning see rühm hõlmab järjest erinevamaid rände kategooriaid (majandusränne, katastroofidest tingitud sisseränne, perekondade taasühinemine, poliitilised pagulased või relvastatud konfliktide eest põgenejad, ebaseaduslik sisseränne, varjupaiga taotlemine);
- B. arvestades nõuetekohase organiseeritud ja kooskõlastatud Euroopa sisserändepoliitika puudumist ja asjaolu, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid peavad koostama poliitika sisserände reguleerimiseks koostöös kolmandate riikidega;
- C. arvestades, et sisserändajatest naised puutuvad integreerumisel üldjuhul kokku suurte probleemidega, eelkõige järgmistega: raskused tööturule pääsemisel, madal tööhõive määr ja suur tööpuudus, töötamine ajutistel või madalalt tasustatud töökohtadel sotsiaal- ja majandusliku kaitseta või poolvarimajandusse kuuluvates sektorites või mitteametlikel töökohtadel, piiratud keeleoskus, madal osalusprotsent põhi- ja eelkõige kolmanda taseme hariduses, piiratud osalus vastuvõtjariigi sotsiaalses ja poliitilises elus, ametiühingutega seotud tegevuses ja kultuurielus, vaesus ja sotsiaalne tõrjutus; arvestades, et sellele vaatamata tuleb Euroopa Liitu suhteliselt kvalifitseerimata töökohtadele, näiteks koduabilisteks, tööle kaugeltki mitte tähtsusetu arv oma riigi haridussüsteemis kõrgkooli lõpetanud noori naisi oma riigis valitseva naiste suure tööpuuduse tõttu ning madalate palkade tõttu, mida neile oma riigis nende erialasele ettevalmistusele ja oskustele vastava töö eest makstakse;

¹ ELT C 92 E, 16.4.2004, lk 390.

² ELT C 102, 28.4.2004, lk 35.

- D. arvestades, et sisserändajatest naised puutuvad üksikisikutena sageli kokku ränga diskrimineerimisega, mis tuleneb nende abikaasade õiguslikust seisundist, nagu see on näidatud direktiivis 2003/86/EÜ (mitteautonoomne seisund, piiratud juurdepääs tööturule, elamisloa ebakindlus leseks jäämise, lahutuse jne tagajärjel) ning nii oma riigist kaasa toodud kui ka vastuvõtvas ühiskonnas valitsevast meelsusest, negatiivsetest stereotüüpidest ja tavadest; lisaks sellele märgib, et mõnes sisserändajate kogukonnas puutuvad nad kokku selliste teravate probleemidega nagu marginaliseerimine, sundabielud, naiste suguelundite moonutamine ja auroimad;
- E. rõhutades, et väga paljudel juhtudel määrab sisserändajatest naiste integratsioon ühiskonda ära sisserändajatest põlvnevate teise ja kolmanda põlvkonna kodanike integratsiooni;
- F. arvestades, et sisserändajatest naised puutuvad rohkem kokku nii psühholoogilise kui füüsilise kuritarvitamisega kas tulenevalt rahalisest ja õiguslikust sõltuvusest abikaasast või seetõttu, et õigusliku seisundita sisserändajatest naistel on suurem tõenäosus sattuda töökohal kuritarvitamise ja seksuaalse ekspluateerimise ning inimkaubanduse ohvriks; arvestades, et õigusliku seisundita sisserändajatest naiste puhul tekitab selline õigusliku seisundi puudumine nende elukohaks oleva liikmesriigi territooriumil eelkõige ohu, et neile võidakse keelata põhiõigusi ja samal põhjusel on nad sagedamini diskrimineerimise ja vägivalla ohvrid igapäevaelus;
- G. arvestades, et integratsioon on kahepoolne protsess, mis ühelt poolt eeldab sisserändajatest naistelt valmisolekut võtta endale vastutus vastuvõtvasse ühiskonda integreerumise eest ja ühtlasi ELi kodanike valmisolekut aktsepteerida ja integreerida sisserändajatest naisi; arvestades, et sellega seoses tuleb kavandada ja rakendada ühendatud meetmeid, et mõjutada nii sisserändajate kui vastuvõtivate ühiskondade käitumisviisi kõigil asjakohastel tasanditel ja võtta kasutusele ressursid mõlemal poolel; arvestades, et see kahepoolne protsess nõuab vastastikust pühendumist, mis hõlmab vastuvõtva ühiskonna ja sisserändajate õigusi ja kohustusi;
- H. arvestades, et vastavalt uusimatele raportitele, milles hinnati liikmesriikide sisserändajaid käsitlevat integratsioonipoliitikat, näib, et soolist mõõdet ei ole ei ühtlustatud poliitika ega andmete kogumise tasandil süstemaatiliselt arvesse võetud;
- I. arvestades, et sisserändajatest naiste ja tüdrukute inimõiguste rikkumisi nn auroimade, sundabielude, suguelundite moonutamise või muude rikkumiste kujul ei saa õigustada ühegi kultuurilise ega usulise kaalutlusega ning sellega ei tohiks mingil tingimusel leppida;
- J. arvestades, et uus finantsraamistik aastateks 2007–2013 näeb ette mitte ainult olemasolevate sisserändajate integreerimise programme ja fondide tugevdamise, vaid ka uued algatused, nagu solidaarsuse ja rändevoogude juhtimise raamprogramm (mis hõlmab kolmandate riikide kodanike integratsioonifondi, välispiiride fondi ja pagulaste fondi), mis peavad kaasama soolise mõõtme ja sisserändajatest naiste prima võimaliku integratsiooni;
- K. arvestades, et on täheldatud arvukaid seoseid naistekaubanduse ja majandusrände vahel;

1. usub, et Euroopa Liidu arengu- ja sotsiaalse ühtekuuluvuse poliitika raames tuleks rakendada tõhusat vastuvõtu- ja integratsioonipoliitikat sisserändajate jaoks, eriti sisserändajatest naiste jaoks, kes nüüd moodustavad enamiku nendest, kes rändavad Euroopa Liitu järjest erinevatel põhjustel (majanduslikud põhjused, pagulus, varjupaigataotlemine, perekonna taasühinemine); tervitab komisjoni algatust avaldada suunised teemal "ühine raamistik kolmandate riikide kodanike integreerimiseks Euroopa Liitu", rõhutades, et kõigi meetmete puhul tuleks arvesse võtta soo erilist olemust ja naiste olukorda;
2. tunnistab raskusi, millega puutuvad kokku äsja riiki saabunud sisserändajad, eriti naised, kes kuuluvad kõige ohualdimasse kategooriasse, kuna nad kannatavad etnilisel päritolul ja sool põhineva kahekordse diskrimineerimise all; palub liikmesriikidel tugevdada struktuure ja sotsiaalteenuseid, mis võimaldavad sisserändajatel end raskusteta sisse seada ja annavad neile teavet nende õiguste ja kohustuste kohta vastavalt liikmesriikide põhimõtetele ja õigusaktidele;
3. palub liikmesriikidel ja komisjonil näha ette spetsiaalselt naistele mõeldud programmide rahastamine, mis annavad teavet Euroopa Liitu sisenemise ja seal elamise eeltingimuste kohta sisserändajatele; kutsub ühtlasi üles tugevdama konsulaar- ja diplomaatilisi struktuure, et tegelda tulemuslikumalt sisserändest tulenevate vajadustega;
4. kutsub sisserändajate organisatsioone üles julgustama eelkõige naisliikmeid, aga ka nende perekondi, tegema aktiivselt tööd, et integreeruda ja kasutada ära vastuvõtjariikide pakutavaid integreerumisvõimalusi, et toetada vastuvõtvate ühiskondade integratsioonilaseid jõupingutusi;
5. rõhutab, et kõigis liikmesriikides ei ole veel rahuldavalt rakendatud direktiivi 2003/86/EÜ, mis annab märkimisväärse võimaluse sisserändajatest naiste diskrimineerivaks kohtlemiseks; kutsub komisjoni üles esitama kohustusliku hindamisaruandega seoses ettepanekud asjakohaste artiklite muutmiseks, et märkimisväärselt lühendada aega, mida partnerilt nõutakse autonoomse ja abikaasast sõltumatu seisundi omandamiseks (võimalusel ühe aasta jooksul riiki saabumisest), tagades selle seisundi säilimise partnerile ka juhul, kui tema side abikaasaga katkeb (lahuselu, lahutus, lehestumine jne) ning välistades võimalus kehtestada tööturule juurdepääsu ja kõigi sotsiaalteenuste kättesaadavuse piirangud;
6. kutsub liikmesriike üles riiklike õigusaktide ja rahvusvaheliste konventsioonide alusel tagama sisserändajatest naiste põhiõiguste austamine, eelkõige õigusemõistmise, õigusabi, majutuse ja tervishoiu kättesaadavus, olenemata sellest, kas nende seisund on õiguslik või mitte;
7. kutsub liikmesriike üles kooskõlas riiklike õigusaktide ja rahvusvaheliste konventsioonidega andma õigusliku seisundita sisserändajatest naistele, kelle lapsed käivad normaalselt koolis, õigus peretoetustele (lastetoetus, õigus eluasemele);
8. palub liikmesriikidel tagada kooskõlas ühenduse õigustikuga kolmandate riikide kodanike sisenemisega seotud kahepoolsete tööhõivelepingutega või muul viisil sisserändajatest naiste turvaline õiguslik ning tööalane seisund vastuvõtjariikides ning see, et nad ei kannataks diskrimineerimise all ei soo ega päritolu tõttu;

9. kutsub liikmesriike üles rakendama tulemuslikke meetmeid sisserändajatest naiste vastase vägivalla kõigi vormide vastu võitlemiseks, võimaldades vägivalla ohvritele piisavat meditsiinilist, õiguslast ja sotsiaalset tuge, rakendades neile sotsiaalse rehabilitatsiooni programme, pakkudes seksikaubanduse ohvritele varjupaiga võimalust, arvestades asjakohaselt nende vajadust turvalisuse ja kaitse järele ning andes sisserändajatest naistele ennetavat teavet seoses nende õigustega vastuvõtjariigis;
10. kutsub liikmesriike üles kooskõlas direktiiviga 2004/81/EÜ võtma autonoomse õigusliku seisundi avalduste läbivaatamisel asjakohaselt arvesse sisserändajatest naiste olukorda, kes on langenud eelkõige füüsilise ja psühholoogilise vägivalla, sealhulgas jätkuva sund- või korraldatud abielude tava ohvriks, ning tagama kõigi haldusmeetmete rakendamist nende kaitseks, mis hõlmab abi- ja kaitsemehhanismide tulemusliku kättesaadavuse; kutsub liikmesriike üles lihtsustama elamisloa andmise menetlust seksikaubanduse ohvritele ja võtma meetmeid erielamislubade andmiseks erakorralistel asjaoludel, et võimaldada õigusliku seisundita välismaalastest ohvritel vägivalla eest põgeneda;
11. kutsub liikmesriike üles tagama seda, et kolmandate riikidega peetakse läbirääkimisi ja sõlmitakse kahepoolsed kokkulepped kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta ja/või Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooniga, eelkõige seoses isikute seisundiga abielu, lahutuse, lapse hooldusõiguse, hülgamise või polügaamia korral;
12. kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike üles looma õiguslikku raamistikku, millega sisserändajatest naistele tagatakse õigus omada passi ja elamisluba ja võimaldatakse kriminaalvastutusele võtmist nende dokumentide äravõtmise eest;
13. kutsub liikmesriike üles hõlmama oma riiklike tööhõive ja sotsiaalse integratsiooni tegevuskavadega meetmeid sisserändajatest naiste tööturul osalemise toetamiseks, mitteametliku töötamise vastu võitlemiseks, naiste sotsiaalsete õiguste (võrdne tasu, sotsiaalkindlustus, pensioniõigused, jne) austamise tagamiseks, ettevõtluse toetamiseks, selle tagamiseks, et sisserändajatest vanemad naised ei kannataks vasuse ja tõrjutuse all, ning tööturu osapoolte ja ametiühingute rolli edendamiseks naiste sotsiaalse ja majandusliku integratsiooni protsessis;
14. kutsub liikmesriike üles tagama sisserändajatest naistele piisav ja põhiline koolitus keeletundide ning vastuvõtjariigi põhilisi inim-, poliitilisi ja sotsiaalseid õigusi ning demokraatlikke põhimõtteid puudutava teabe vormis, mis hõlbustab nende sujuvat sotsiaalset integratsiooni vastuvõtjariiki ning kaitseb neid diskrimineerimise eest perekonnas ja ühiskonnas;
15. palub liikmesriikidel edendada sisserändajatest noorte naiste juurdepääsu vastuvõtjariikide haridus- ja koolitussüsteemidele ja edendada nende osalust integreeritud tegevusprogrammis elukestva õppe valdkonnas (2007–2013), mis hõlmab Erasmuse, Leonardo Da Vinci, Comeniuse ja Grundtvigi programmid, ning Socrates, Kultuur 2007–2013 ja "Aktiivsed noored" (2007–2013) programmides; arvab, et eriti oluline on tunnustada naiste kutsequalifikatsiooni ja oskusi (eriti teaduslikke diplomeid) ja tagada neile juurdepääs keeleõppele, mis võimaldab neil paremini integreeruda;
16. kutsub liikmesriike üles edendama sisserändajatest naiste juurdepääsu tööhõivele ja tagama piisav kutseõpe, võttes positiivseid meetmeid, et võidelda kahekordse

diskrimineerimisega, mille all sisserändajatest naised tööturul kannatavad, ning luues neile soodsaid tingimusi juurdepääsuks tööturule ning kutse- ja eraelu tasakaalustamiseks, eelkõige kättesaadavate lapsehooldusvõimaluste võimaldamisega;

17. kutsub liikmesriike üles ilmutama erilist tundlikkust, julgustades sisserändajatest naisi osalema ühiskondlikus ja poliitilises elus vastavuses riiklike õigusaktidega ning nendest tulenevate võimalustega;
18. juhib tähelepanu, et vanemate poolt sisserändajatest tüdrukutele tehtavate takistustega spordis, ujumises ja koolitundides osalemises ei tohi leppida ega vabandada seda kultuuriliste või usuliste põhjustega; kutsub koole ja ametiasutusi üles tagama sisserändajatest tüdrukute osalemine koolitöös ja kindlustama koolikohustuse järgimine vastavalt riigi eeskirjadele;
19. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud asutused on kutsutud etendama üha laiemat osa sisserändajatest naiste integratsiooniprotsessis ning kutsub liikmesriike ja Euroopa Liitu üles toetama neid püüdlusi rahaliselt ja teabevahetuse teel, et eelkõige oleks võimalik tegelda selliste probleemidega nagu majutamine, "getostumine", kuritegevus, juurdepääs avalikele ja sotsiaalteenustele, tervishoiuteenused, lapsehooldus jne, ning rõhutab samuti rolli, mida mängivad organiseeritud sisserändajate kogukonnad ja valitsusvälised organisatsioonid, mis annavad sisserändajatest naistele nõu, teavet ja toetust;
20. kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike üles rakendama kõiki vajalikke meetmeid, et kaitsta sisserändajatest naiste ja tüdrukute õigusi ning võidelda diskrimineerimisega, millega nad puutuvad kokku oma päritolukogukonnas, taunides kõiki kultuurilise ja usulise relativismi vorme, mis võivad rikkuda naiste põhiõigusi;
21. kutsub liikmesriike üles rakendama naiste suguelundite moonutamist käsitlevaid konkreetseid õigusnorme või võtma vastu sellised seadused ning andma kohtu alla kõik isikud, kes suguelundite moonutamist teostavad;
22. kutsub liikmesriike üles kehtestama naiste suguelundite moonutamise kõigi juhtumite, sealhulgas tegelike juhtumite ja nende juhtumite, mille puhul on kahtlus, et suguelundite moonutamine võib aset leida, kohustuslik registreerimine tervishoiutöötajate poolt;
23. kutsub liikmesriike üles võtma sõna traditsioonidele tugineva naistevastase vägivalla vastu, mõistma hukka perekonna poolt põhjustatud sisserändajatest naiste ja tüdrukute inimõiguste rikkumised ja kontrollima, milliseid seadusi saab kohaldada perekonnaliikmete vastutusele võtmiseks, eelkõige nn auroimade korral;
24. palub komisjonil, liikmesriikidel ja päritoluriikidel anda oma elanikkonnale süstemaatilist ja vastutustundlikku teavet ELi sisserändepoliitika ja selle väljakutsete kohta, nii sisserändajatest meeste kui naiste võimaluste ja kohustuste kohta vastuvõtjariikides eesmärgiga vältida ebaseadusliku sisserände negatiivset mõju ning sisserändajatest naiste marginaliseerimist ja majanduslikku ning seksuaalset ekspluateerimist vastuvõtjariikides;
25. kutsub komisjoni üles hõlmama määruse ettepanekuga (mis käsitleb ühenduse statistikat sisserände ja rahvusvahelise kaitse valdkonnas) seoses usaldusväärsed näitajad ja võrreldavad andmed sisserändajatest naiste kohta, et anda konkreetne ülevaade nende

olukorra ja probleemide kohta, millega nad kokku puutuvad;

26. palub komisjonil viia läbi selle ühtlustatud poliitika ja nende meetmete kvalitatiivne ja kvantitatiivne hindamine, mida on rakendatud naissoost sisse­rändajate nimel olemasolevate rahastamisvahendite ja programmide kaudu (Euroopa Sotsiaalfond, Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa pagulaste fond, EQUAL algatus, Daphne programm võitluseks laste, noorte ja naiste vastu suunatud vägivallaga, Euroopa programmid hariduse, tööhõive, sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu võitlemise valdkonnas);
27. tervitab komisjoni algatust avaldada ühise raamprogrammi käigus kolmandate riikide kodanike integreerimiseks Euroopa Liitu juhised integratsioonipoliitika kohta, mida liikmesriigid peaksid järgima, ning märgib, et nendes on selgesõnaliselt määratletud, et võetavad meetmed peavad arvestama konkreetseid sooga ning sisse­rändajatest naiste, noorte ja laste olukorraga seotud tegureid;
28. kutsub komisjoni üles koguma sooga seotud andmeid sisse­rände kohta ELi ja korraldama nende andmete analüüsimine Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudis, et tuua täpsemalt välja sisse­rändajatest naiste konkreet­sed vajadused ja probleemid ning kõige asjakohasemad meetodid nende integreerimiseks vastuvõtjariikide ühiskonda;
29. tunneb heameelt selle üle, et Euroopa Integratsioonifondi üks peamisi konkreetseid ülesandeid on liikmesriikide teenuseid pakkuvate asutuste kohustus parandada viisi, kuidas nad rahuldavad erinevate kolmandate riikide kodanike rühmade, sealhulgas naiste ja laste vajadusi; nõuab selles tegevusraamistikus tasuta nõustamisteenuste pakkumist sisse­rändajatest naistele naiste õiguste, tervishoiu, seksuaal- ja soojätkamisõiguste, tööhõive ja muude sellega seotud küsimuste valdkonnas;
30. väljendab heameelt eespool mainitud viite üle komisjoni teatisele ühiste aluspõhimõtete kohta ja kutsub eesistujariiki Soomet üles pidama neid põhimõtteid oma tegevuskavas esmatähtsaks;
31. tervitab otsust nimetada 2007. aasta võrdsete võimaluste Euroopa aastaks ja 2008. aasta kultuuridevahelise dialoogi aastaks, mida tuleks kasutada selleks, et tõsta teadlikkust naiste ja tüdrukute vastu suunatud diskrimineerimise (põhiõiguste rikkumise) suhtes ning anda ühiskonnale laiaulatuslikumat teavet sisse­rändajatest naiste seisundi ja rolli, nende kultuuri ja nende püüdluste kohta vastuvõtjariikides; märgib, et tegemist peaks olema kahepoolse protsessiga, mis hõlmab sisse­rändajate teavitamise soodustamist ja sisse­rändajatest naiste osalemist Euroopa sotsiaalüritustel;
32. rõhutab, et riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud asutused peaksid pidama intensiivsemat avatud dialoogi, et suhelda sisse­rändajate kogukondade ja võrgustikega ning teha nendega koostööd selleks, et ennetada ja tegelda naisi ebasoodsat mõjutavate tavade­ga ning edendada ennetavat poliitikat nende integreerimiseks;
33. mõistab hukka sundabi­lud ja kutsub liikmesriike ning komisjoni tema volituste pii­rises üles rakendama kõiki vajalikke meetmeid, et süüdlasi karistada, isegi kui liidu elanikud korraldavad sundabi­lu väljaspool liidu territooriumi;

34. kutsub nõukogu ja komisjoni Euroopa ühtse sisserände- ja varjupaigapoliitika raames üles lisama varjupaigaõiguse taotlemise põhjuste hulka ohu langeda naiste suguelundite moonutamise ohvriks;
35. nõuab tungivalt, et liikmesriigid, mis ei ole seda veel teinud, tagaksid, et nende kriminaalkodeksi alusel kohaldatakse tulemuslikke ja hoiatavaid karistusi naiste ja laste vastu suunatud kõigi vägivallavormide suhtes, eelkõige sundabielude, polügaamia, auroimade ja naiste suguelundite moonutamise korral, ning suurendaksid politsei- ja õigusasutuste teadlikkust nendes küsimustes;
36. kutsub komisjoni üles koostama kvalitatiivset ja kvantitatiivset võrdlevat statistikat ning sisserändajatest naiste seisundit ja rolli ELis käsitlevaid uuringuid sisaldav teatis naiste rände kohta ja esitama konkreetseid ettepanekuid ning poliitikaid sisserändajatest naiste vastuvõtjariiki integreerimise parandamiseks ja tulemuslikumaks muutmiseks;
37. kutsub liikmesriike üles jõustama kõigi inimeste võrdsust tagavat poliitikat, nagu pagulaste staatusega seotud 1951. aasta konventsioon, et liikmesriikide poolt ebaseadusliku rände vastu võetud meetmed oleksid täielikult vastavuses mittediskrimineerimise põhimõtetega;
38. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

SELETUSKIRI

Sisserändajate sisenemine Euroopa Liitu on ajalooline reaalsus, kuid see on kindlasti ka tulevikku iseloomustavaks jooneks. Areng ja sotsiaalne ühtekuuluvus, mis on meie eesmärkideks, on seega vahetult seotud võimega juhtida rändevoogusid ning rakendada sisserändajaid ja integreerida neid meie ühiskondadesse.

Paljudes Euroopa linnades selgesti nähtav sotsiaalne korratus on seotud puudustega selle valdkonna teadusuuringutes, uurimistöös ja poliitikas. Eelkõige on naissoost sisserändajate olukord ja probleemid jäänud marginaalseks ja varju. Raportööri eesmärgiks on tõsta esile erinevaid aspekte ja võimalusi, mida pakuvad naiste sisseränne ja Euroopa poliitikavahendid, millega on võimalik kaitsta naissoost sisserändajate õigusi ja aidata neil oma võimalusi paremini ära kasutada.

A. KOKKUVÕTE NAISTE SISSERÄNDEST EUROOPA LIITU

a) Üldised arvanded

Tuleb märkida, et nii liikmesriikide kui ka ELi tasandil oleme puutunud kokku suurte raskustega Euroopa Liitu suunatud rändevoogusid ja eelkõige naiste sisserännet käsitlevate andmete ja statistika kogumisel ja salvestamisel.¹ Vastavalt rahvusvahelise sisserändajate organisatsiooni andmetele moodustavad naised 45% arenenud riikidesse sisserändavatest inimestest.

Laienenud Euroopa Liidus valitseb sisserändajatest naiste arvu pideva suurenemise suundumus ning see rühm moodustab ligikaudu 54% sisserändajate üldarvust². Vastavalt kõige värskematele olemasolevatele statistilistele andmetele³ moodustavad naissoost seaduslikud sisserändajad 4% ELi kogurahvastikust.

b) Kvalitatiivsed andmed

Naiste sisseränne Euroopa Liitu hõlmab väga paljusid erinevaid sisserändekategooriaid, nagu näiteks:

- perekonna taasühinemine
- majandusränne
- pagulased
- ebaseaduslik sisseränne

ELi poolt rakendatud poliitikast hoolimata elab praegu suur osa sisserändajatest ühiskonna äärealadel. Nende juurdepääs avalikule, poliitilisele ja majanduslikule elule on vastavalt Euroopa Nõukogu andmetele jätkuvalt äärmiselt piiratud ning naissoost sisserändajad on kahekordse diskrimineerimise ohvrid, s.t nad kogevad diskrimineerimist nii soo kui ka etnilise päritolu alusel. Selline diskrimineerimine toimub kahel tasandil – vastuvõtjariigis ning sisserändajate kogukonnas, kus nad elavad.⁴

¹ Vt ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühenduse rändestatistika ja rahvusvahelise kaitse kohta [KOM(2005)375 (lõplik) – ELTs seni avaldamata].

² European Community Labour Forces Survey (Eurostat).

³ Eurostat, Statistics in Focus, 3-2/2003, lk 1.

⁴ Vt resolutsiooni 1478(2006) naissoost sisserändajate integratsiooni kohta Euroopas, lõige 1.

Sisserändepoliitikas peab arvesse võtma sugu ja sisserändajate kogukondade vahelisi erinevusi, kuna probleemid ja diskrimineerimine ei ole samasugused ega kõikide puhul samasuguses ulatuses. Mõningates, eelkõige moslemikogukondades, jäävad naissoost sisserändajad pärast abiellumist üldjuhul koju, ilma et neil oleks võimalust õppida tundma vastuvõtjariigi ühiskonda ja õppida keelt ning see suurendab nende isoleeritust. Kui nad töötavad, on neil töökoht, mida loetakse nn madalama taseme töökohaks või nad teevad mitteametlikku tööd või töötavad poollegaalsetes majandussektorites (põllumajandus, toitlustus, puhastusteenused, majapidamistööd), mis ei anna neile aga majanduslikku sõltumatust ega kindlust.

Naissoost seaduslike sisserändajate tööhõive määr on ainult 44%, samas kui tööpuuduse tase on 19%.¹ Samuti on suur erinevus (16,9%) kolmandatest riikidest ja ELi liikmesriikidest pärit sisserändajatest naiste tööhõives, samas kui meessoost sisserändajate puhul on sama erinevus 11%. Erinevus kolmandatest riikidest ja ELi liikmesriikidest pärit kõrge kvalifikatsiooniga sisserändajatest naiste tööhõives on märkimisväärselt suurem (23,2%).² 2000. aastal oli kolmandatest riikidest pärit naissoost sisserändajate töötasu 10% madalam kui ELi liikmesriikidest pärit naissoost sisserändajate töötasu. Meeste puhul oli erinevus ainult 4%.

Põhiline probleem, millega sisserändajatest naised silmitsi seisavad, on jätkuvalt haridus, võttes arvesse tõsiasja, et 50% nendest omandab vaid kohustusliku hariduse ja ligikaudu 17% neist saab kolmanda taseme hariduse.³

Sisserändajatest naiste olukord sõltub paljudel juhtudel nende abikaasade õiguslikust seisundist või siis peetakse neid õiguslikult ülalpeetavateks ning sellel on kahjulikud tagajärjed lahutuse või abikaasa surma korral ja eriti polügaamia korral, mis suunab nad nn ebaseaduslikule või mustale tööle ja jätab nad ilma sotsiaalsest kaitsest ja väärikustundest.

Mõningates kogukondades kutsub negatiivne naissoo stereotüüp reeglina esile nende naiste ranga diskrimineerimise ning sageli on selle kulminatsiooniks vägivald – nii vaimne kui ka füüsiline – mis vahel peadib isegi auroimaga. Valitsusväliste organisatsioonide poolt koostatava statistika kohaselt langeb igal aastal auroimade ohvriks 5000 naist, kellest enamik on Euroopa moslemikogukondadesse kuuluvad sisserändajad. Komisjonil puuduvad usaldusväärsed statistilised andmed selle ilmingu ulatuse kohta Euroopas, kuid komisjon on võtnud endale kohustuse avaldada peagi teatis, mis käsitleb kuritegevust ja kriminaalasjades õigusmõistmist käsitleva võrreldava statistika süsteemi kehtestamist.

B. ÜHENDUSE SISSE RÄNDEPOLIITIKA – NAISOO MÕÕDE

a) Õiguslik alus

Integratsioonipoliitika põhilisteks tunnusjoonteks on põhiõiguste edendamine, mittediskrimineerimine ja kõigi jaoks võrdsed võimalused. Euroopa Liidu õigusaktides on sätestatud täpsed võrdset kohtlemist käsitlevad sätted, mis põhinevad EÜ asutamislepingu

¹ Eurostat, Statistics in Focus, 3-2/2003, lk 1.

² Vt komisjoni 14. veebruari 2005. aasta aruannet nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele naiste ja meeste võrdõiguslikkusest (KOM(2005)0044 (lõplik)), lk 6.

³ Eurostat, Statistics in Focus, 3-2/2003, lk 1.

artiklil 13. EÜ asutamislepingu artikliga 63 antakse Euroopa Ühendusele volitused ja pädevused sisse- ja väljapoliitika valdkonnas.

b) Ühenduse õigusaktid ja algatused

Euroopa Ülemkogu Tampere istungil (1999) kehtestati raamistik rändevoogude vajaliku tõhusa juhtimise strateegia jaoks ning liikmesriikide territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike integreerimise kindel poliitika.

Selles raamistikus on peamised õigusaktid ja algatused järgmised:

Direktiiv 2000/43/EÜ, millega määratletakse ja keelatakse otsene ja kaudne diskrimineerimine etnilise päritolu alusel, ja direktiiv 2003/109/EÜ, millega kehtestatakse pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatus.

Direktiiv 2003/86/EÜ reguleerib olulist küsimust, mis puudutab otseselt naissoost sisse- ja väljapoliitika ja perekonna taasühinemise õigust kooskõlas kohustusega kaitsta perekonda ja austada perekonnaelu. Õigus, mida perekonna taasühinemist käsitleva avalduse esitanud isiku abikaasa nüüd võib taotleda. Lisaks taotlejaga sama pika kehtivusajaga elamisloale on taotleja perekonnaliikmetel juurdepääs haridusele, tööhõivele ja tööalasele koolitusele. Hiljemalt pärast vastuvõtjariigis viit aastat elamist on abikaasal või vabaabielupartneril ja vahepeal täisealiseks saanud lastel õigus isiklikule elamisloale.

2005. aastal avaldas komisjon roheline raamatu Euroopa Liidu lähenemisviisi kohta majandusmigratsiooni juhtimisele ja sama aasta detsembris teatise seadusliku sisse- ja väljapoliitika eelnõu kohta, milles kehtestas alused mitme direktiivi ettepaneku vastuvõtmise jaoks (erialase kvalifikatsiooniga sisse- ja väljapoliitika sisenemis- ja elamistingimused, hooajatöötajad, äriühingusiseselt üleviidavad isikud, tasustatavad praktikandid jne).

Nagu eespool nimetatud, on oluline osa sisse- ja väljapoliitika naistest välja rännanud majanduslikel põhjustel. Seetõttu peaks ELi poliitika selles valdkonnas võtma seda aspekti tõsiselt arvesse. On positiivne, et komisjoni teatis (september 2005) pealkirjaga "Ühine integratsioonikava. Raamistik kolmandate riikide kodanike integreerimiseks Euroopa Liidus" rõhutab selgesõnaliselt, et rakendatavad meetmed peavad arvesse võtma soo erilist iseloomu ja sisse- ja väljapoliitika naiste, noorte ja laste olukorda.

Samuti tuleks õigesti ära kasutada võimalus, mida pakuvad naiste või naissoost sisse- ja väljapoliitika nimel võetavate meetmete rahalised vahendid (Euroopa Sotsiaalfond, EQUAL algatus, Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa hariduse tegevusprogramm).

Komisjoni ettepanek määrata 2007. aasta Euroopa "Võrdsed võimalused kõigile" aastaks ja 2008. aasta kultuuridevahelise dialoogi aastaks on tähtsad teadlikkuse suurendamise algatused, mis aitavad saavutada vastastikust mõistmist, integratsiooni ja naissoost sisse- ja väljapoliitika võrdõiguslikkuse edendamist.

c) Praegune olukord

2003. aastal avaldas komisjon üldise teatise sisse- ja väljapoliitika ja tööhõive kohta ning 2004. aastal koostas komisjon esialgse iga-aastase hinnanguaruande. Nagu ilmneb liikmesriikide integratsioonipoliitikate (liikmesriikide integratsiooni kontaktpunktide

aruanded, liikmesriikide tööhõive tegevuskavad ja liikmesriikide sotsiaalse integratsiooni tegevuskavad) hindamisel, ei näi enamik liikmesriike olevat sooga seotud küsimusi seoses sisserändega ei poliitilisel ega andmete kogumise tasandil süstemaatiliselt arvesse võtnud. Eriti tasub ära märkida järgmisi eelkõige naistega seotud tavaid ja uuenduslikke meetmeid:

Keeleõppimise probleemi osas võtab enamik liikmesriike selle olukorra parandamiseks praegu meetmeid (eriti äsja saabunud sisserändajate jaoks). Erilisi jõupingutusi tehakse ka kutsenõustamise parandamiseks. Samuti püütakse edendada sotsiaalpartnerite osalust selles valdkonnas ja pühendumist sellele. Suuremat tähtsust omistatakse avalikkuse koolitamisele, teabe andmisele sisserändajate põhiõiguste ja kohustuste kohta, sealhulgas naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta ning vastuvõtjariikides kohaldatavate eeskirjade ja seal kehtivate väärtuste kohta. Tööpuuduse, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse osas – valdkondades, milles naissoost sisserändajad on üsna haavatavad – näib, et enamik riike ei ole veel põhjalikult analüüsinud tegureid, mis sellistes olukordades tagajärjeks on.

Mõned liikmesriigid teevad jõupingutusi, et tagada taskukohane majutus ja võidelda getostumise negatiivsete mõjude vastu ja mahajäänud linnapiirkondade vastu, kus sisserändajad on ülekaalus enamuses.

Otsuste tegemise protsessis osalemise edendamine areneb jätkuvalt kooskõlas liikmesriikide õigusaktidega; enamik 25 liikmesriigist on juba sisserändajatele kohalikul tasandil andnud mõningaid valimisõigusi (nn kodanikuõiguste andmise tähenduses).

C. ETTEPANEKUD TULEVASTE MEETMETE JAKS

1. Rakendatud poliitikate hindamine ja läbivaatamine

Komisjoni raportid ja mitmetes märkimisväärtete sisserändajate kogukondadega riikides loodud sotsiaalsed ühendused tõendavad vajadust rakendatud poliitikavaldkondade tõsise hindamise ning ühenduse ressursside kasutuselevõtmise ja kasutamise läbivaatamise järele.

2. Sisserändajate ettevalmistamine

Raportöör on seisukohal, et oluline on võtta mitmed meetmed selleks, et parandada sisserändajate teadmisi vastuvõtva riigi ühiskonnas kehtivatest põhiväärtustest ja reeglitest ning nende aktsepteerimist ning julgustada neid õppima sihtriigi keelt koostöös Euroopa riikidega.

3. Sihtotstarbeline integratsioonipoliitika

Raportööri peamiseks prioriteediks on sisserändajatest naiste juurdepääs tööturule ja tööalasele koolitusele, samuti võrdsed tööalased õigused (töötasu, kindlustus, pension) – mõjuvad jõud, mis tagavad nende autonoomia ja sõltumatuse.

Rõhutab liikmesriikide vastutust ja rolli naistele tööturule juurdepääsu tagamisel ja nende tööalaste õiguste austamise tagamisel, samuti sotsiaalpartnerite ning komisjoni rolli ühenduse õigustiku kohaldamise järelevalvel.

4. Haridussüsteemi integreerimine

Sisserändajatest noorte naiste erilisi probleeme tuleks arvesse võtta meetmete kaudu, mis on suunatud koolihariduse omandamise ebaõnnestumise või kooli pooleli jätmise ennetamisele.

Samal ajal võib sisserändajatest noortele naistele positiivse diskrimineerimise kaudu võimaldatav kõrgharidusele parem juurdepääs olla selle rühma jaoks motiveerivaks jõuks.

Töölase koolituse osas tuleks praeguseid õigusakte täiendada, kehtestades äsja saabunud sisserändajate kutsevalifikatsiooni, koolituse ja/või ametialaste kogemuste tunnustamise uusi viise.

5. Sotsiaalne osalemine – võrkude loomine

Naissoost sisserändajate ühiskondlikus elus igasuguse osalemise suurendamine vabastab nad isoleeritustundest ja vastuvõtva riigi ühiskonnast võõrandumisest. Avalikus elus osalemise edendamine kõikidel tasanditel ja kõikide riiklikest õigusaktidest tulenevate võimalustega on väga oluline. Lisaks sellele on kolmandatest riikidest pärit kodanike erinevate rühmade ja vastuvõtivate riikide ametiasutuste, sotsiaalpartnerite ja valitsusväliste organisatsioonide vahelise dialoogi edendamine oluline osa nende rühmade sotsiaalses integratsioonis.

Samas on vaja sisserändajaid julgustada asutama oma organisatsioone, millel oleks võimalik anda teavet ja tuge äsja saabunud sisserändajatele, ja nende esindajaid osalema programmides õpetajatena. Eriti kasulik on sisserändajatest naiste jaoks kontaktide loomine äsja saabunud naistega. Lisaks peaksid need organisatsioonid olema dialoogivahendiks vastuvõtjariigi ühiskonnas ning just sel põhjusel loetakse naiste osalust nendes organisatsioonides oluliseks.

6. Teadlikkuse suurendamine vastuvõtvas ühiskonnas

Meie eesmärkide saavutamiseks on vaja vastuvõtva ühiskonna positiivset suhtumist ja koostööd. Seetõttu tuleks edendada meetmeid, mille abil suurendatakse Euroopa rahvaste teadlikkust sisserände olulisusest, sisserändajatest naiste rollist, nende konkreetsetest probleemidest ja nende probleemide lahendamise viisidest.

7. Heade tavade vahetamine

Euroopa Liidu liikmesriikides on integratsiooni vallas erinevad kogemused ja poliitikad. Ühistel eesmärkidel ja väljakutsetel põhineva Euroopa sisserändepoliitika rakendamise poole püüdlemisel peaks Euroopa Liit edendama nende heade tavade vahetust ja teemade käsitlemist, mis hõlmavad ka soolist mõõdet.

MENETLUS

Pealkiri	Naiste sisserränne: sisserrändajatest naiste roll ja koht Euroopa Liidus
Menetluse number	2006/2010(INI)
Vastutav komisjon loa kinnitamisest istungil teada andmise kuupäev	FEMM 19.1.2006
Arvamuse esitaja(d) istungil teada andmise kuupäev	
Arvamuse esitamisest loobumine otsuse kuupäev	
Tõhustatud koostöö istungil teada andmise kuupäev	
Raportöör(id) nimetamise kuupäev	Rodi Kratsa-Tsagaropoulou 24.1.2006
Endine raportöör / Endised raportöörid	
Arutamine parlamendikomisjonis	21.6.2006 13.9.2006
Vastuvõtmise kuupäev	13.9.2006
Lõpphääletuse tulemused	+ 21 - 0 0 3
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Edit Bauer, Edite Estrela, Věra Flasarová, Claire Gibault, Lissy Gröner, Zita Gurmai, Anneli Jäätteenmäki, Piia-Noora Kauppi, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Urszula Krupa, Astrid Lulling, Siiri Oviir, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Christa Prets, Marie-Line Reynaud, Raül Romeva i Rueda, Amalia Sartori, Eva-Britt Svensson, Britta Thomsen, Anna Záborská
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	José Manuel García-Margallo y Marfil, Ana Maria Gomes, Zita Pleštinská, Karin Resetarits
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	
Esitamise kuupäev	27.9.2006
Märkused (andmed on kättesaadavad ainult ühes keeles)	